

گزینه ۴

۱

در دو قرن اخیر، میزان تغییرات زیست‌بوم‌های جهان از تغییراتی که در تمام مدت عمرشان بر سیاره زمین داشته‌اند، بیشتر بوده است. پیشرفت‌های علم و فناوری نه تنها موجب بهبود محیط‌زیست نشده، بلکه به شدت به آن لطمه وارد کرده است.

گزینه ۲

۲

زیست‌بوم توندرا زمستان‌های طولانی و تابستان‌های کوتاه دارد و سرمای هوا در آن بسیار شدید است. درختان بائوباب از گونه‌های گیاهی مشهور ساوان هستند. جنگل‌های مخروطی و سوزنی‌برگ‌ها، پوشش گیاهی ناحیه تایگا است.

گزینه ۱

۳

- فلات تبت بلندترین فلات جهان می‌باشد.
- اقیانوس آرام عمیق‌ترین اقیانوس جهان است.
- اقیانوس آرام پهناورترین اقیانوس کره زمین است.

گزینه ۱

۴

در قاره آفریقا ویژگی‌های زیست‌بوم "ساوان" و در اسکاندیناوی ویژگی‌های زیست‌بوم "تایگا" دیده می‌شود.

گزینه ۴

۵

در لایه ورود سپهر (تروپوسفر)، به ازای هر ۱۰۰۰ متر ارتفاع، دمای هوا ۶ درجه سانتی‌گراد کاهش می‌یابد. پس به ازای ۳۰۰۰ متر افزایش ارتفاع، دما، ۱۸ درجه کاهش می‌یابد. صورت صحیح سایر گزینه‌ها:
گزینه "۱": دراز گودال ماریانا در اقیانوس آرام قرار دارد.
گزینه "۲": در جاهایی که ناحیه‌ای کم‌عمق با ژرفایی کمتر از ۲۰۰ متر دیده می‌شود که به آن فلات قاره می‌گویند.
گزینه "۳": در جنگل‌های کنگو آب‌وهوا گرم و مرطوب است.

گزینه ۲

۶

اگر درصد رشد جمعیت به کمتر از صفر برسد، به آن رشد منفی می‌گویند. در این حالت، میزان مولید کمتر از مرگ‌ومیرها می‌شود که برای مثال کشورهای ژاپن، روسیه، آلمان، مجارستان، لهستان و رومانی این گونه‌اند. کشورهای استرالیا و کانادا به ترتیب بین ۱/۵ و ۵/۵ درصد، رشد جمعیت داشته‌اند.

رشد جمعیت جهان طی سال‌های طولانی ثابت یا بسیار ناچیز بوده است و طی دوپست سال گذشته، سیر صعودی پیدا کرده است.

گزینه ۳

جنگل‌های بارانی استوایی به ریه‌های زمین معروف هستند و حدود ۵۰ درصد اکسیژن و ۵۰ درصد رطوبت جو زمین را تولید می‌کنند. جنگل‌های بارانی استوایی بیشترین تنوع زیستی جهان را دارد و انواع حشره‌ها، پرندگان، خزندگان و پستانداران در آن زندگی می‌کنند. درختان شاپسند (مانگرو)، نارگیل، قهوه سودانی، هوا و بامبو در این زیست‌بوم وجود دارد. ساوان نیز از نظر تنوع جانوری بسیار غنی است.

گزینه ۲

بیابان‌ها به دلیل محدوده آسیای مرکزی امروزی - بیشه‌زارها و مناطق مدیترانه‌ای که شامل آفریقا می‌شود - و منطقه معتدل که سرزمین‌های بالای کشور ایران را شامل می‌شود.

گزینه ۲

الف) آب‌ها بیشتر از خشکی‌ها گرم را در خود ذخیره می‌کنند. به همین سبب، اقیانوس‌ها و دریاها گرم و سرمای مناطق را کاهش می‌دهند.

ب) عبور جریان‌های دریایی آب گرم از کناره کشورها موجب می‌شود که سرمای هوا در زمستان کاهش پیدا کند.

ج) برخی معتقدند گرم‌شدن کره زمین ممکن است پیامدهای ناخوشایندی داشته باشد؛ مانند ذوب‌شدن یخ‌های قطبی و ... و افزایش و طولانی‌شدن دوره‌های خشکسالی در نواحی گرم و خشک

گزینه ۴

بیشترین تنوع زیستی جهان مربوط به جنگل‌های بارانی استوایی است که انواع حشرات، پرندگان، خزندگان و پستانداران در آن زندگی می‌کنند.

آب‌وهوای ساوان در تمام طول سال، گرم است و در آن، دو فصل خشک و مرطوب وجود دارد.

بیابان‌هایی که اطراف آن را کوه فراگرفته است، جزء بیابان‌های سرد جهان است.

گزینه ۳

در بیابان، بوته‌هایی می‌رویند که در برابر تبخیر مقاوم‌اند.

جنگل‌های زیست‌بوم تایگا برگ‌ریزان ندارند و همیشه سرسبزند.

گزینه ۲

همچنین محل تلاقی جریان‌های آب گرم و سرد از مهم‌ترین مناطق صید ماهی جهان است مانند نیوفوندلند در آمریکا یا شرق ژاپن که باتوجه به نقشه زیست‌بوم‌ها در مجاورت جنگل‌های پهن‌برگ منطقه معتدل است.

گزینه ۲

۱۴

تخریب جنگل‌های استوایی در برخی از کشورها مانند برزیل و اندونزی بسیار گسترش یافته و باعث نابودی بسیاری از گونه‌های گیاهی و جانوری شده است.

گزینه ۳

۱۵

در لایه تروپوسفر به ازای هر ۱۰۰۰ متر ارتفاع، دما ۶ درجه سانتی‌گراد کاهش می‌یابد. دو شهر A و B، ۹ درجه اختلاف دما دارند؛ بنابراین ۱۵۰۰ متر و به عبارتی ۱۵۰۰۰۰ سانتی‌متر باهم اختلاف ارتفاع دارند.

گزینه ۲

۱۶

به ترتیب، زیست‌بوم‌های گزینه ۲ "مربوط به هر یک از ویژگی‌های مطرح‌شده در صورت سؤال است.

گزینه ۱

۱۷

مهاجرت مردم قاره اروپا به سرزمین‌های جدید، یعنی آمریکای شمالی و جنوبی و استرالیا برای دستیابی به منابع بیشتر و فرصت‌های بهتر زندگی در قرن نوزدهم و بیستم از جمله مهاجرت‌های اختیاری است. در سال ۱۹۹۴ میلادی، مردم رواندا به دلیل جنگ‌های داخلی، کشورشان را ترک کردند و به کشورهای همسایه پناهنده شدند، این مهاجرت، از جمله مهاجرت‌های اجباری بود.

گزینه ۲

۱۸

روباہ قطبی ← توندرا
گرگ خاکستری و سمور دریایی ← تایگا
توکا ← جنگل‌های بارانی استوایی

گزینه ۲

۱۹

در رشد منفی، میزان مولید کمتر از مرگ‌ومیرها می‌شود که برای مثال کشورهای ژاپن، روسیه، آلمان، مجارستان، لهستان و رومانی این‌گونه‌اند. در کشور دارای رشد منفی، جمعیت سالخورده و ازکارافتاده افزایش می‌یابد و چون زادوولد کم است، جامعه از نیروی جوان برای تحصیل و علم‌آموزی و کار و پیشرفت محروم می‌شود. امروزه در کشورهای چون ژاپن، سنگاپور، کره جنوبی، روسیه و همچنین اغلب کشورهای اروپایی، دولت‌ها برای جلوگیری از کاهش رشد جمعیت، برنامه‌های مهمی طراحی و اجرا کرده‌اند.

گزینه ۳

۲۰

بررسی موارد نادرست:

(الف) در موضوع جنگل‌های استوایی، باید بین استفاده اقتصادی از جنگل‌ها و فرصت بازسازی آن‌ها تعادل به وجود بیاید.
(ب) توضیح این شاخه مربوط به جغرافیای زیستی می‌باشد.
(ج) این عوامل به یک میزان تأثیر نمی‌گذارند.

- الف) اجباری (افراد بدون میل خود، مجبور به ترک محل زندگی خود می‌شوند).
 ب) اختیاری (افراد با میل و تصمیم خود مهاجرت می‌کنند).
 ج) داخلی (جابه‌جایی افراد در داخل مرزهای یک کشور صورت می‌گیرد).

هرچه به سمت عرض‌های جغرافیایی بالاتر حرکت می‌کنیم، خورشید مایل‌تر می‌تابد. هوا همیشه از جایی که فشار بیشتری دارد، به سمت جایی که فشار کمتری وجود دارد جریان می‌یابد و به این ترتیب، باد به وجود می‌آید.

در صد سال اخیر، یکی از تغییرات مهم در الگوی سکونت جمعیت جهان، گسترش شهرنشینی بوده است. در سال ۱۹۵۰ میلادی تنها ۲۵ درصد جمعیت جهان در نواحی شهری زندگی می‌کردند اما امروزه بیش از ۵۰ درصد مردم جهان در شهرها زندگی می‌کنند و پیش‌بینی می‌شود که روند افزایش شهرنشینی همچنان ادامه پیدا کند.

این تصویر، زیست‌بوم تایگا را نشان می‌دهد و تنها گزینه "۳" در ارتباط با این زیست‌بوم درست است.

اقتصاد مقاومتی یعنی در شرایط سخت بتوانیم کمترین اتلاف هزینه را داشته باشیم، روی پای خود بایستیم، از تولید ملی حمایت کنیم، از اسراف بپرهیزیم و از منابع و امکانات حداکثر استفاده را بکنیم. منظور از بهره‌وری سبز این است که از ابزارها، روش‌ها و فناوری‌های مختلف در همهٔ مراحل تولید، توزیع و مصرف به‌گونه‌ای استفاده کنیم که تأثیرات مضر و منفی فعالیت‌های محیط‌زیست به کمترین عدد ممکن برسد.

میانگین دمای شهرهایی که تقریباً در یک عرض جغرافیایی قرار دارند، به دلیل امکان مجاورت با اقیانوس‌ها و دریاها، در اول دی‌ماه یکسان نیست. آب‌ها بیشتر از خشکی‌ها گرما را در خود ذخیره می‌کنند؛ به همین سبب، اقیانوس‌ها و دریاها موجب اعتدال دمای نواحی مجاور خود در زمستان و تابستان می‌شوند؛ لذا هرچه از شهرهای نواحی داخلی به سمت شهرهای مجاور اقیانوس می‌رویم، سرمای زمستان کمتر می‌شود.

پوشش گیاهی بامبو (تصویر الف) مربوط به جنگل‌های بارانی استوایی و پوشش گیاهی بانوباب (تصویر ب) از جمله گیاهان ناحیهٔ ساوان است. صنعت الوار و چوب، کشت‌های تجاری و استخراج معادن در ناحیهٔ آمازون صدها شغل ایجاد کرده است.

ارتفاعات جهت وزش بادهای را تغییر می‌دهند. اقیانوس‌ها و دریاها موجب اعتدال دمای نواحی مجاور خود در زمستان و تابستان می‌شوند و گرما و سرمای مناطق را کاهش می‌دهند. پراکندگی کانون‌های فشار، از عوامل مهم جریان عمومی هوا و تغییرات آب‌وهوایی در مناطق مختلف است. یکسان نتابیدن خورشید به سطح زمین، سه منطقه آب‌وهوایی را در روی زمین پدید می‌آورد.

پاسخ سؤالات ۲۹ تا ۳۰

جنگل استوایی - بیابان

مدار رأس‌سرطان و رأس‌الجدی

باتوجه به نقشه‌های صفحه ۳۶ و ۳۷ کتاب درسی ششم در کشورهایمانند استرالیا، آمریکا و اندونزی گونه‌های در معرض تهدید، بیشتر از سایر مناطق است.

در دو قرن اخیر بهبود بهداشت و تغذیه، موجب کاهش چشمگیر مرگ و میرها شده است و در صد سال اخیر، گسترش شهرنشینی، تغییرات مهم در الگوی سکونت جمعیت جهان ایجاد کرده است.

بررسی عبارات نادرست:

(ب) شیب قاره تا عمق ۲۰۰۰ تا ۵۰۰۰ متری ادامه پیدا می‌کند.

(ج) در دریاها و دریاچه‌ها دیده می‌شوند و در برای از آن‌ها جزیره‌هایی سر از آب بیرون آورده‌اند.

(الف) هوا همیشه از جایی که فشار بیشتری دارد به سمت جایی که فشار کمتری وجود دارد، جریان می‌یابد و به این ترتیب، باد به وجود می‌آید.

(ب) این مناطق ایجاد شده شامل: منطقه سرد در مجاورت قطب‌ها، منطقه معتدل شمالی و جنوبی و منطقه گرم در دو طرف استوا تا مدارهای رأس‌السرطان و رأس‌الجدی است.

(ج) فلات قاره (ایوان خشکی)، اغلب ناحیه‌ای کم‌عمق با ژرفایی کمتر از ۲۰۰ متر است.

جنگل زدایی یعنی از بین بردن کامل جنگل‌ها در یک ناحیه.

- مهم‌ترین عواملی که باعث تخریب زیستگاه‌ها می‌شوند، عبارت‌اند از:
- ۱- ایجاد و گسترش شهرها و روستاها و... بدون برنامه‌ریزی و توجه به جنبه‌های زیست‌محیطی
 - ۲- فعالیت‌های صنعتی و تولید انبوه کالاها در کارخانه‌ها
 - ۳- مصرف‌گرایی و تولید انبوه زباله
 - ۴- شکار و تجارت اعضای بدن حیوانات